

sport

DÉNES FERENC

[kultura@hetivalasz.hu]

Kinek húzzák a talpalávalót a riói olimpián?

Szamba, kozáktánc, csárdás

A megasportesemények menetrendje, hogy az előkészületek problémái után a versenyekre kikerekednek a dolgok. Most mégsem kizárt, hogy a XXXI. nyári játékok a legrosszabb emlékü olimpiák egyike lesz.

Kezdetben olyan szépnek tűnt minden. Brazília, Rio de Janeiro az emberek többségében az önfeledt szórakozás, a szamba, a karnevál képét idézi fel, amelybe könnyen és magától értetődően helyezhető bele a világ egyik legnagyobb szórakoztatóipari látványossága, az

olimpia. A pályázati és rendezési stratégia is jónak tűnt: 2007-ben a város pán-amerikai játékokat rendezett, elnyerte a 2014-es labdarúgó-világbajnokság döntő szakaszának rendezési jogát, 2009-ben pedig a Nemzetközi Olimpiai Bizottság (NOB) Riót választotta a 2016. évi

nyári olimpia házigazdájának. A három nagy sportesemény összekapcsolása azzal kecsegtetett, hogy megtérülnek a befektetések, hiszen a háttérrel biztosító infrastruktúra-beruházások elvileg mind a három nagy rendezvényt képesek kiszolgálni. 2007 táján a gazdasági

kilátások is igen szépnek tűntek. A brazil gazdaság – úgy látszott – tartós növekedési pályán van, remény volt arra, hogy a többletjövedelmekből, a beruházások pörgette fejlődés hasznából a szegényeknek is jut. Aztán valahogy minden egy kicsit másképp lett...

Brazil bajok

Már a 2007-es pánamerikai játékoknak is voltak tanulságai. A pozitív gazdasági hatások elvitathatatlanok, de korántsem a vágyott mértékűek voltak, ráadásul csak időlegesek. Egyre több elemzés mutatja, hogy korántsem egyedi jelenségről van szó: az indirekt turisztikai és tovagyrúzó gazdasági hatások általában túltervezettek a nagy sporteseményeknél – ezzel szemben a költségek nagyon is kézzel foghatóak, akárhova is könyvelik azokat a szervezők. A beruházások igényelte munkaerő-felvételeket a munkálatok befejeztével túlnyomórészt elbocsátások követik. Elemzők arra is rámutatnak, hogy a 2007-es játékokra épített létesítmények jelentős része ma kihasználatlan. Nem tett jót a közhangulatnak a Brazíliában 2014-ben rendezett labdarúgó-világbajnokság sem: értelmetlen költségekről, korrupciógyanúról és gyenge építőipari teljesítményekről szóltak a hírek. (És akkor a németektől az elődöntőben elszenvedett 7:1-es vereségről most szó se essék...)

A nagyberuházások, a világesemények egyáltalán nem csökkentették a társadalmi jövedelmi különbségeket és egyenlőtlenségeket, ellenben a szükségszerű erőforrás-koncentráció, amely elszívta a levegőt az oktatás, az egészségügy és a kultúra körül, a legszegényebbeket érintette érzékenyen. 2015-re a „brazil gazdasági csoda” is véget ért, az ország recesszióba sülyedt, 3,8 százalékkal csökkent a bruttó nemzeti össztermék, és idén is hasonló nagyságrendű csökkenés várható. A költségvetési hiány elérte a GDP 10,8 százalékát, az infláció 11 százalék körül mozog. A korrupciós ügyek tovább rombolják a rossz társadalmi közérzetet. A brazil állami olajvállalatnál, a Petrobrasnál dollármilliárdokat sikkasztottak el, ennek kapcsán a rendkívül népszerű korábbi elnököt, *Luiz Inácio Lula da Silvát* már hivatalosan is megvádolták, utódja, *Dilma Rousseff* ellen pedig vizsgálat indult, jogköreit függesztették – egyikük sem lesz jelen az olimpiai megnyitón. Nem csoda, hogy a friss közvélemény-kutatások szerint a brazilok többsége most már ellene van az olimpiarendezésnek.

vezők megoldani a turisták egy részének elszállásolását. Négy évvel ezelőtt mindössze kilencszáz ilyen szállásról tudtak a városban, most 25 ezer van belőlük, többségük a nyomornegyedekben – kalandturizmusnak jó lesz. Visszatartható erő a terrorfenyegetés is: több radikális szervezet hirdetett meg akciókat az olimpia idejére és helyszínére izraeli, német és francia sportolókkal, turistákkal szemben, akiket és mindenki mást 80

Méltánytalan, hogy olyan sportolókat is eltiltanak, akikről nem tudják bizonyítani, hogy csaltak, csak oroszok.

A – kiegészítő infrastrukturális költségek nélküli – rendezési költségekről elmentmondásos számok keringenek. Az olimpia hivatalos honlapján 2,3 milliárd dollár szerepel, az Oxford Egyetem tanulmánya 4,6 milliárd dollárt számol, ami 1,6 milliárd dollárral több a tervezettnél, de a cikk szerzői szerint a túlköltesben sincs semmi különös, a számok illeszkednek a 2000-es évek olimpiarendezési trendjeibe. Több forrás úgy tudja, hogy az olimpiarendezés teljes, kiegészítő infrastrukturális kiadásokkal együtt számolt költsége meghaladja majd a 11 milliárd dollárt, de megjelentek már 14, sőt 20 milliárdos összegek is. A rendezési büdzsét kétszer is megvágták, a nyitóünnepség is jóval szerényebb lesz a tervezettnél, de aggodalomra ad okot az elkészült építmények minősége is: a megnyitó előtt öt nappal például szinte teljesen összeomlott a vitorlásversenyeknek helyszínt adó Marina da Gloria fő rámpája.

A bevételi oldalon sem rózsás a helyzet. Az általában enyhe lefolyású betegséget okozó, a várandós nők magzatára azonban különösen veszélyes Zika-vírus sok turistát riaszthat el. Nem oldódtak meg a szállásgondok sem, így a népszerű magánlakás-kiadó oldalon, az Airbnb-n keresztül gondolják a szer-

ezer rendőr és katona hivatott megvédeni. Reménykedni kell, bár a brazil biztonsági erők nem feltétlenül állnak majd a helyzet magaslatán, a korrupció és a brutalitás sem idegen tőlük. Az sem jó jel, hogy egy héttel a kezdés előtt le kellett cserélni a játékok biztonságáért felelős céget, amely ötszáz emberrel gondolta megoldani a biztosítást a szükségesnek vélt 3500 fő helyett. Bár „csak” a sportolókat érinti, az olimpiáról alkotott összképnek nem tesz jót, hogy a szörfnek, a vitorlásversenyeknek és a hosszútávúszásnak helyet adó Guanabara-öböl szennyezettségét nem sikerült felszámolni, a sportolók szó szerint emberi ürülékben fognak versenyezni.

Talán a gondok sokasága adta az ötletet az alvilágnak, hogy a riói olimpia logójával és dizájnival díszített zacskókba csomagolva áruljon kokaint a városban. Hátha hangulatosabb lesz így az esemény...

Orosz botrány

Az olimpiai készülődés a brazilok gondjaitól függetlenül sem felhőtlen. A legnagyobb galibát a kiújult doppingvita és az orosz sportolók körül kialakult helyzet okozza. A Nemzetközi Doppingellenes Ügynökség (WADA) *Grigorij Rodcsenkovnak*, a moszkvai doppingla- »

sport

» bor 2005 és 2015 közötti vezetőjének tanúvallomása alapján vizsgálatot kezdeményezett a 2014-es szocsi téli játékokról; ennek lefolytatásával *Richard McLaren*, az Ontario Western University jogászprofesszorát bízta meg. Jelentése szerint Oroszországban szisztematikusan doppingoltak a sportolók, a sportminisztérium „irányította, ellenőrizte és felügyelte a manipulációkat, melyekben részt vett a belföldi titkosszolgálat és az élsportolók edzőcentruma is”. Az oroszok tagadják a vádakát, hidegháborús hangulatkeltésről beszélnek, mindenestre a vizsgálatok lezárásáig felfüggesztették a vizsgálatban érintett összes orosz sportvezetőt, tisztviselőt.

A jelentés nyomán a WADA és számos szervezet arra szólította fel a NOB-ot, hogy a teljes orosz küldöttséget tiltsák el az olimpiai részvételtől. A NOB némi habozás után a nemzetközi sportági szövetségekre bízta a döntést. Ezt sokan gyávaságnak és gerinctelenségnek bélyegezték, és rögtön megtalálták az elnök *Thomas Bach*ot, aki civilben egy olyan német vállalat felügyelőbizottságában ül, amely kiterjedt üzleti kapcsolatban áll az orosz gazdasággal, volt sportága, a vívás jelenlegi elnöke éppen egy orosz oligarcha.

Az ügy rengeteg kérdést vet fel. Itt van maga a doppingprobléma, amelyet nem tud kezelni a sportpolitika. Komoly érdekrendszer van a rendkívül merev és erőszakos tiltó politika fenntartása mögött, miközben minden érintett tudja: a külső – gyógyszeres, gépi, technológiai – teljesítménynyújtások nélkül ma már nincs komolyabb sportteljesítmény. Maga a doppingellenőrzés rendszere is megkérdőjelezhető, egyszerre embertelen és nevetséges. Érdekes a jelentés közreadásának közvetlenül az olimpia előtti időzítése, a tény, hogy csak az oroszokat vizsgálták, más országok után nem kutakodnak, megkérdőjelezhető a források hitelessége, és a bizonyítékok hiánya sem túl bizalomgerjesztő. Miközben kevesen kételkednek benne, hogy az orosz sportolók közül jó néhány

» **Készültség.** A brazil katonaság őrzi az olimpiai falu biztonságát

nyan doppingolnak, méltánytalan, hogy olyan sportolókat is eltiltanak az olimpiai részvételtől, akikről nem tudják bizonyítani, hogy csaltak, de oroszok. Ők biztos nem táncolnak most kazacsokot örömeikben – ellentétben *Usain Bolt*tal, aki a moszkvai atlétikai vb-n kozák táncal ünnepelte egyik győzelmét.

Magyar remények

Miközben év elején még szorongott a sportközvélemény, hány magyar sportoló indulhat majd Rióban, ma már tudjuk, többen lesznek, mint Londonban. De nem csak a sportolók, a küldöttség is jóval nagyobb létszámú – ennek megfelelően a magyar részvételi költség is lényegesen több, mint négy éve volt. A ráfordítások duplázódása – a hírek szerint 1,23 milliárd lesz a teljes summa – azonban erősnek hat. A Magyar Olimpiai Bizottság a költségnövekedést a távolsággal, az

egyéni sportágakban indulók számával, az időjárással, a közegészségügyi állapotokkal, a terrorveszéllyel és a magasabb versenyzési díjakkal magyarázza.

Növeli a költségeket a küldöttség azon része is, amelyik nem a 2016-os olimpiai szereplés sikéréért, hanem a 2024-es játékok rendezési jogának elnyeréséért dolgozik. A szakértők ellátása mellett az előzetes ajándékok is szerepelnek a számlán, amelyekkel a majdani döntéshozóknak kedveskedünk. Előzetes ajándékok, mondom, mert a „meggyőzésre” biztosan nem lesz elég néhány százmillió forint. Persze, ha a meggyőzöttek elég számban voksolnak mellettünk, akkor fél Budapest csárdást jár majd a Hősök terén 2017. szeptember 15-én, amikor a NOB limai közgyűlésén eldől a rendezés sorsa. Vagy ha akkor nem is, legalább idén augusztusban, a magyar csapat riói győzelmei után. ■